

moralforestillinger. Efter det for udvalget oplyste har spørgsmålet ikke i nyere tid været til administrativ bedømmelse, ligesom der ikke foreligger retspraksis om spørgsmålet.

Bestemmelsen forudsætter, at ethvert formål, der ikke er ulovligt eller strider mod ærbarhed, kan tilgodeses af stifteren. Denne vidtstrakte frihed til at oprette fonde til varetagelse af ethvert lovligt formål er i overensstemmelse med gældende ret.

Udvalget har overvejet, om der kunne være anledning til for fremtiden at begrænse denne frihed. Dette kunne ske ved kun at tillade oprettelse af fonde, der tjener et særligt kvalificeret formål. En detaljeret opregning af sådanne kvalificerede formål ville hverken være mulig eller ønskelig. En beføjelse for fondsregistreret til på et rent skønsmæssigt grundlag at nægte at registrere en fond under henvisning til, at formålet ikke anses for tilstrækkeligt kvalificeret, ville efter udvalgets mening dels være udtryk for et afgørende brud med den hidtidige retstilstand, dels være uacceptabel ud fra principielle synspunkter.

Et forsøg på afgrænsning af visse (anerkendelsesværdige) formål måtte derfor bygge på kriterier, som har rod i lovgivning og praksis. Det mest nærliggende ville i denne forbindelse være en regel om, at der kun kan oprettes fonde med almennyttige formål. Med hensyn til den nærmere forståelse af begrebet »almennyttig« henvises til udvalgets analyse i bilag 3. Gennemgangen af begrebet i lovgivningen og administrativ praksis viser efter udvalgets opfattelse, at begrebet ikke har en bestemt fast og entydig betydning.

Dette taler i sig selv mod at lade dette kriterium danne grundlag for en lovmæssig afgrænsning af de anerkendte formål.

Hertil kommer, at der efter udvalgets mening er visse formål, som en fond bør kunne tilgodeses, selv om formålet ikke efter traditionel opfattelse kan betragtes som almennyttigt. Dette er således tilfældet med fonde, der som en væsentlig del af deres formål har videreførelse af en erhvervsvirksomhed.

En begrænsning, der betød, at kun fonde med almennyttigt formål kunne oprettes, ville endvidere have betydning for adgangen til at oprette familiefonde. I det omfang adgangen til at oprette familiefonde skal begrænses, bør dette imidlertid efter udvalgets opfattelse ske gennem en udtrykkelig regel, jfr.

udkastets § 7, og ikke som en »modsigelseslutning« fra en regel om almennyttige formål.

Udvalget er herefter nået til det resultat, at der ikke er tilstrækkelig begrundelse for gennem lovgivningen at begrænse de formål, som kan tilgodeses ved oprettelse af fonde.

Til § 7

Ved familiefonde forstås i almindelighed fonde, hvis afkast helt eller delvis er forbeholdt medlemmerne af en eller flere familier, eller til hvis afkast medlemmerne af den eller de pågældende familier har fortrinsret.

Adgangen til gennem oprettelsen af fonde at tilgodeses familien er i dag alene begrænset af grundlovens § 84 og arvelovens § 68. Efter grundlovens § 84 kan intet len, stamhus, fideikommissgods eller andet familiefideikommis oprettes for fremtiden. Arvelovens § 68 bestemmer, at ejende ved testamente ikke kan tillægges flere ved testators død ufødte personer efter hinanden.

Grundloven fastlægger ikke, hvad der skal forstås ved familiefideikommisser. En sådan fastlæggelse skete imidlertid ved lov nr. 139 af 1. maj 1954 om familiefideikommisssers overgang til fri ejendom. Efter lovens § 2, stk. 1, forstås ved familiefideikommis en formue, om hvilken det er bestemt, at den skal nedarves i en bestemt familie, således at den efter visse arvegangsregler tilfalder flere ved opretterens død ufødte generationer efter hinanden.

Forbudet i arvelovens § 68 er i overensstemmelse hermed.

Det fremgår af forarbejderne til grundlovens § 84 og arvelovens § 68, at det ikke har været hensigten med disse bestemmelser at hindre oprettelsen af familiefonde. Afgørende for, om der foreligger et familiefideikommis eller en familiefond, er efter 1954-loven, om der er anordnet en forud fastlagt successionsordning, der indebærer, at de ved ordningen indsatte successorer har et *retskrav* på at nyde godt af formuen, eller om familiedlemmerne alene har adgang til andel i formuens afkast, således at valget mellem flere berettigede træffes af fondens bestyrelse på grundlag af de i fundatsen fastsatte regler.

Grundlovsbestemmelsen om familiefideikommisser har fået sin nuværende udformning ved grundloven af 1953. Allerede 1849-